

Folkhälsomyndigheten

Frågeunderlag mars 2021

Regeringens uppdrag till Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen handlar om att i nära samverkan följa, utvärdera och stödja genomförandet av statens insatser inom området psykisk hälsa 2020-2023. I detta ingår att följa utvecklingen och utvärdera resultaten av insatserna i kommuner och regioner i förhållande till de syften och den inriktning som anges i överenskommelsen mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) om insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention.

I enlighet med överenskommelsen mellan regeringen och SKR om insatser inom området psykisk hälsa 2021-2022, tar SKR tillsammans med Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen fram ett frågeunderlag för redovisning av insatser som genomförs år 2021. Svaren på frågorna kommer att vara till stor hjälp för det arbete som SKR och myndigheterna gör för att följa och stödja genomförandet av insatser i kommuner och regioner. Det är därför viktigt att lämna väsentlig information som bidrar till en bättre uppföljning och en utgångspunkt för olika stödinsatser.

Frågorna som kommer att ställas till kommuner och regioner handlar om aktiviteter, effekter, användning av stimulansmedel och måluppfyllelse. Frågor handlar också om insatser som fortlevt utan stimulansmedel under 2021. Till det kommer frågor om organisationernas kapacitet och andra omständigheter med särskild betydelse för att möta de behov som finns inom området psykisk hälsa.

Vid sidan av att ge SKR och myndigheterna möjlighet att följa och stödja genomförandet av insatser, syftar frågeunderlaget också till att:

- ta tillvara och sammanställa den kunskap som finns i kommuner och regioner om vad som görs och vilken förändring för verksamheter och målgrupper som skapas på kort respektive lång sikt
- lyfta fram flera delar av utvecklingsarbetet, även effekter av genomförda satsningar
- tydligare koppla ekonomisk redovisning till aktiviteter och resultat
- belysa fler perspektiv, inte minst jämställdhet och jämlikhet i hälsa.

Det kommer att finnas en enkät för varje område i överenskommelsen om insatser för psykisk hälsa och suicidprevention.

Utvecklingsarbete med stöd av överenskommelsen om psykisk hälsa och suicidprevention ligger nära flera andra uppdrag och satsningar i kommuner och regioner. Svaren på enkäterna inom överenskommelsen psykisk hälsa och suicidprevention bidrar till en mer fullständig bild av allt arbete som görs inom området.

Myndigheterna har även i uppdrag att utvärdera resultaten av de insatser som genomförs inom ramen för överenskommelsen psykisk hälsa och suicidprevention. I utvärderingen kommer myndigheterna särskilt att fokusera de effekter som följer av genomförda insatser.

Frågor i enkäter till kommuner och regioner - avser år 2021

I det följande presenteras övergripande vilka frågeområden och vilken typ av frågor som kommer att finnas med i enkäterna. En del av frågorna kommer att ställas i samtliga enkäter (gemensamma frågeområden), men det kommer också finnas frågor som enbart ställs i respektive enkät (enkätspecifika frågor).

Gemensamt frågeområde: Genomförda insatser

Ett av de frågeområden som kommer att finnas med i samtliga enkäter handlar om de insatser som genomförts med hjälp av stimulansmedel. Nedanstående tabell visar vilken typ av frågor som kommer ställas om detta.

Tabell 1. Beskriv insatser genomförda under 2021 i nedanstående tabell.

Aktiviteter	Ansvarig verksamhet	Samarbets-/samarbetspart	Använda stimulansmedel	Målgrupp/-er	Tväarsektoriella perspektiv	Mål	Resultat
Beskriv aktivitet/aktiviteter	Ange verksamhet som ansvarar för genomförande	Ange de parter som ansvarig verksamhet samarbetat/samarbetat med i genomförandet	Ange belopp i tkr	Ange målgrupper, specificera så exakt som möjligt	Ange de tväarsektoriella perspektiv som insatsen/insatserna beaktat* Här kan ni också beskriva hur det/de tväarsektoriella perspektiven beaktats	Ange vilka mål ni haft för det ni velat uppnå	Ange de tjänster ni genomfört eller de produkter ni tagit fram Beskriv också, i möjligaste mån, vilka förändringar som ni har uppnått för verksamhet och individer Om ni kunnat mäta resultat - ange gärna mätmetod (frågor, observationer, dokument)

*Vad gäller tväarsektoriella perspektiv så kommer det gå att ange något eller några av följande perspektiv.

- Jämställdhet
- Jämlikhet
- Hbtqi
- Tillgänglighet
- Mångfald
- Barnperspektivet
- Äldres perspektiv

Gemensamt frågeområde: Processen

Här handlar det om vilka hinder och framgångsfaktorer som har identifierats under arbetet med att nå avsedda resultat. För samtliga hinder och framgångsfaktorer som anges kommer det finnas möjlighet att i fritext beskriva hur hindret/framgångsfaktorn påverkat möjligheterna att nå avsedda resultat.

Det kommer att finnas exempel på områden där sådana hinder eller framgångsfaktorer kan ha identifierats.

Exempel på områden där det kan finnas både hinder och framgångsfaktorer:

- Samverkan mellan organisationer med samma huvudman
- Samverkan mellan organisationer med olika huvudmän
- Politisk förankring
- Förankring i tjänstemannaledningen
- Organisatoriska förändringar
- Personella och kompetensmässiga resurser
- Användning av bästa tillgängliga kunskap
- Kunskap om målgrupper
- Covid-19-pandemin

Gemensamt frågeområde: Fortlevnad av tidigare insatser

Ytterligare ett frågeområde som kommer att finnas med i samtliga enkäter handlar om insatser som finansierats med stimulansmedel 2020 eller tidigare, men som finansierats i ordinarie budget under 2021. Syftet med frågeområdet är att försöka få en bättre uppfattning om vad som händer med insatser efter det att stimulansmedel inte längre är med som finansiering.

I denna del kommer vi alltså be om att få exempel på insatser som finansierats med stimulansmedel 2020 eller tidigare, och som därefter fortsatt som del av ordinarie budget. Det kommer att finnas möjlighet att i fritext beskriva dessa insatser.

Bakgrundsfrågor och andra frågor relevanta enbart för en viss enkät, utöver frågorna som redan nämnts

Område 1. Fortsatt utvecklingsarbete utifrån lokala och regionala handlingsplaner samt vård av hög kvalitet där patienterna finns – mobila lösningar (kommun resp. region)

Frågor om huruvida det finns en aktuell länsgemensam *analys* (i stil med den analys som efterfrågats i tidigare överenskommelser om psykisk hälsa) respektive *länsgemensam handlingsplan* och om dessa är ändrade i något väsentligt avseende under året. Uppmaning att beskriva de ändringar som är väsentliga för just er kommun/region.

Frågor om huruvida den länsgemensamma handlingsplanen har påverkat hur de länsgemensamma medlen, respektive hur kommunens/regionens egna stimulansmedel, har använts.

Frågor om själva arbetet med att ta fram och följa upp den länsgemensamma handlingsplanen samt på vilken nivå beslutet om 2021 års arbete med de länsgemensamma handlingsplanerna är antaget i kommunen/regionen.

Frågor om samverkansstrukturen mellan och inom kommuner och regioner - mellan psykiatrisk specialistvård, regionernas primärvård, kommunala hälso- och sjukvården samt socialtjänsten, skola, folkhälsa m.fl.

Frågor om huruvida det finns en handlingsplan i kommunen/regionen utöver den länsgemensamma.

Frågor om intresseföreningar för patienter, brukare och/eller anhöriga deltagit i det fortsatta utvecklingsarbetet samt om dessa erbjudits ekonomisk ersättning när de deltar.

Område 2a. Insatser för att stärka barn- och ungdomspsykiatri, främja psykisk hälsa och motverka psykisk ohälsa bland barn och unga

Fråga om huruvida de statliga stimulansmedlen inom överenskommelsen psykisk hälsa avseende insatser för att främja psykisk hälsa och motverka psykisk ohälsa bland barn och unga använts för att förbättra samverkan eller samarbete inom eller mellan verksamheter.

Frågan kommer ha fasta svarsalternativ, samt möjlighet att i fritext beskriva hur samverkan och samarbete inom och mellan verksamheter förbättrats.

Område 2b. Insatser för att stärka barn- och ungdomspsykiatri, främja psykisk hälsa och motverka psykisk ohälsa bland barn och unga - Ungdomsmottagningar (län)

Bakgrundsfrågor om huvudmannaskap, bemanning, tillgänglighet och öppettider samt frågor om antalet ungdomar som besöker UM utifrån psykisk ohälsa under 2021 och om antalet ökat eller minskat jämfört med 2020.

Frågor om vilket uppdrag ungdomsmottagningarna har kring psykisk hälsa. Frågor om de huvudsakliga målgrupperna för ungdomsmottagningarnas verksamheter samt i vilken utsträckning de statliga stimulansmedlen har använts för att förbättra tillgängligheten för olika grupper (t ex pojkar, hbtqi-personer, nationella minoriteter och nyanlända).

Område 3. Insatser för att skapa goda förutsättningar för samverkan för personer med samsjuklighet

Frågor om hur samverkan gällande samsjuklighet ser ut (bland annat när det gäller verksamheter och/eller huvudmän som samverkar, vilka samarbetsformer och arbetssätt som har skapats/utvecklats kopplat till avsedda effekter).

Område 4. En god vård och omsorg är effektiv och säker, utgår från individens behov och är baserad på bästa tillgängliga kunskap

I överenskommelsen ingår en satsning på att förbättra möjligheterna för kommunerna och regionerna att bedriva en kunskapsbaserad god och säker vård och omsorg.

Frågor om exempelvis implementering av vård- och insatsprogram, satsningar på arbete med nationella riktlinjer, implementering av kunskap kring patientsäkerhet, samt systematisk uppföljning t.ex. genom nationella kvalitetsregister. Det kommer även finnas utrymme för att beskriva andra insatser som möjliggör utveckling och ständigt förbättringsarbete mot en god, säker, effektiv, individanpassad och kunskapsbaserad vård och omsorg.

Område 5. Patienter och brukare som aktiva medskapare av vården och omsorgen – en mer personcentrerad vård och omsorg

Uppmärksamma att insatser för ökat brukarinflytande kan ske på olika sätt och utgå från olika perspektiv, t.ex.:

- Metodutveckling/arbetsätt – stort antal
- Direktinflytande (delaktighet i egen planering men också i verksamhet – exempelvis via deltagande i brukarråd, delat beslutsfattande både i egen planering och på verksamhetsnivå, deltagande i ledningsgrupper, deltagande vid framtagande av handlingsplaner och andra styrdokument)

- Indirekt brukarinflytande (enkäter och andra undersökningar samt genom utsedda representanter mm)
- Resursförstärkning, kompetensutveckling, utvärdering mm

Område 6. Ett stärkt suicidpreventivt arbete (län)

Frågor om huruvida det finns handlingsplaner framtagna specifikt för suicidprevention, på länsnivå och/eller för regionen eller någon kommun (uppmaning att notera vilka i så fall).

Frågor om samverkansstrukturen i länet gällande suicidprevention.

Område 7. En förstärkt psykiatrisk traumavård

Frågor om samverkansstrukturen inom regionen men också om samverkan med socialtjänst.